

Сосин Иннокентий Михайлович

Тэлгэнэ иһинээҕи билгэһиттэр

- Олохтоох күн-дьыл уларыыытын дьиэҕит таһыттан ырааппаккабыт даҕаны билиэххитин сөп, - пенсионер, уруккута биология учуутала Василий Иванович оҕолорго кэпсиир.

- Ону киһи хайдах билиэҕэй? – Тима интэриэһиргээн ыйытар.

- Тугу барытын болҕомтолоохтук көрө үөрэниэххэ наада. Оччоҕо эһиэхэ айылҕа бэйэтин кистэлэннэрин сыһыа арыһыаҕа. Холобур, сарсыарда дьиэҕиттэн тахсаргытыгар сахсырҕа сирэйгитигэр түспэт, үөһэнэн көтө сылдьар буоллабына – кураан күн.

- Сөп, буоллун даҕаны. Күнү-дьылы билгэлиир бэлиэ биһиги тэлгэнэбитигэр өссө туох баарый?

- Өссө дуо? Клумбаларын сибэккилэрин сирийэн көрөргүн умнума. Өскөтүн ноготки сырдык араҕас сибэккитэ сарсыардаттан ылата тэтэрэн көстөр, сэбирдэхтэрэ тэрэйн турар буоллахтарына – ардаҕа суох, ыраас күн.

Василий Иванович тэлгэнэтин иһинээҕи билэр билгэлэрин биир-биир аабыталаан барда.

- Тэлгэнэҕэ ньээм от араҕас төбөтүн арыһытынан көрүстэбинэ – бүгүн ардаҕы күүтүмэ.

- Кырыыскаҕа уйаламмыт хараначчылар үөһэнэн көтө сырыттаһтарына – ардах түһүө суоҕа. Ханнык баҕарар наадаҕар куттаммакка сылдьан кэлиэххин сөп.

- Эрбэһин быһыгар аһына күүскэ сырдыргыыр буоллабына – өтөрүнэн ардах түспэт.

- Василий Иванович, бүгүн хайдах күн буолуоҕай? – оҕолортон ким эрэ ыйытта.

- Бүгүн дуо? Чэйин, таһырдыа тахсаммыт көрүөбүң эрэ, - Василий Иванович, олоппоһуттан туран, тахсар аан диэки барар.

Оҕолор бука бары тэлгэнэҕэ табыстылар. Халлаан ып-ыраас, күн чабылычы тыган турар. Ол эрэри, онон-манан эбир былыттар көстөллөр. Оҕолор көрүүлэригэр сотору кэминэн ардах кэлиэҕэ биллибэт.

- Оҕолоор, этин эрэ. Бүгүн ардах түһүө дуо?

- Түһүө суоҕа! Түспэт! – Оҕолор үгүстэрэ биир куолаһынан хардараллар.

- Баҕар, түһүө даҕаны, - ким эрэ саараата.

- Чэ, сөп. Билигин өйдөөн көрүөбүң эрэ. Дьиэ истиэнэтигэр сахсырҕалар хатанан олоролор. Көтүөхтэрин соччо баҕарбаттар. Саабынаспаттар. Ити аата ардах чугаһын билгэтэ.

- Олбуор иһигэр биир даҕаны ньээм от баара көстүбэт, - Тима ким да иннинэ бэлиэтии оҕуста. – Ол аата, ардах чугас.

- Саамай сөп, - Василий Иванович Тиманы төбөтүттэн имэрийдэ. – Ньээм ардах түһэрин билбит. Сибэккитин хомунан корзинкатыгар кистээбит. Оттон ноготки сибэккилэрэ тоҕо көстүбэттэрий?

- Кырдык даҕаны, - Катя омурна түстэ. – Бэҕэһээ сарсыарда чабылыһан үчүгэйдэрэ бэрт этэ. Ол аата эмиэ ардах кэлэрин билбит.

- Чахчыта оннук. Көрүң эрэ, хараначчылар алларанан көтөллөр. Ити эмиэ ардах чугаһыгар. Быһата, бүгүн киэһэ ардаҕы күүтүөххэ сөп. Бука диэн, кэтэһэн көрөөрүң эрэ, - Василий Иванович оҕолорун кытары олбуорун иһигэр экскурсиятын түмүктээтэ.

- Дьикти эбит. Билигин биһиги мантан иннэ күн-дьыл хайдах буоларын дьиэбит таһыгар да сылдьан үчүгэйдик билэр буолуохпут. Кылаабынайа, болҕойон көрө үөрэниэххэ баар эбит, - дэһистилэр оҕолор.